

POSTANOWIENIE

Warszawa, dnia .....^{15 listopada}..... 2012 r.

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej

K B w sprawie zgodności:

- 1) art. 41a § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.) w brzmieniu nadanym przez art. 5 pkt 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842) z art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 57a § 1, art. 69 § 4 i art. 115 § 21 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.) z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 41 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) art. 57a § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.) z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 4) art. 115 § 21 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.) z

art. 2 i art. 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w zakresie dotyczącym badania zgodności:

- 1) art. 41a § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.) w brzmieniu nadanym przez art. 5 pkt 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842) z art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,**
- 2) art. 57a § 1 i art. 69 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.) z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 41 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,**
- 3) art. 57a § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.) z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.**

UZASADNIENIE:

W skardze konstytucyjnej z 3 kwietnia 2012 r. K B (dalej: skarżący) zakwestionował zgodność: art. 41a § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.; dalej: k.k.) w brzmieniu nadanym przez art. 5 pkt 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842; dalej: ustawa z 2010 r.) z art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 Konstytucji; art. 57a § 1, art. 69 § 4 i art. 115 § 21 k.k. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 41 ust. 1 Konstytucji; art. 57a § 2 k.k. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 64 ust. 2 Konstytucji, jak również art. 115 § 21 k.k. z art. 2 i art. 42 ust. 1 Konstytucji.

Skarga została wniesiona w związku z następującym stanem faktycznym. Sąd Rejonowy w T – Wydział II Karny wyrokiem z dnia kwietnia 2011 r. (sygn. akt) uznał skarżącego oraz kilkunastu innych oskarżonych za winnych tego, że marca 2008 r. w T w woj. , publicznie, działając w porozumieniu z innymi ustalonymi i nieustalonymi osobami dopuścili się czynnej napaści na funkcjonariuszy Policji zabezpieczających przejazd pociągu specjalnego z kibicami G w ten sposób, że brali czynny udział w zbiegowisku na terenie dworca PKP w T , wiedząc, że jego uczestnicy wspólnymi siłami dopuszczają się gwałtownego zamachu na zdrowie osób lub mienie i zakłócając porządek publiczny okazywali rażące lekceważenie dla porządku prawnego w ten sposób, że rzucali kamieniami, butelkami, puszkami po piwie, koszami na śmieci i ławkami w kierunku interweniujących funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w T oraz Komendy Powiatowej Policji w B , w wyniku czego funkcjonariusze odnieśli obrażenia ciała. Sąd Okręgowy w T – II Wydział Karny wyrokiem z dnia grudnia 2011 r. (sygn. akt) utrzymał zaskarżone orzeczenie w stosunku do skarżącego.

Niekonstytucyjność zaskarżonego art. 41a § 1 k.k. w brzmieniu nadanym przez art. 5 pkt 2 ustawy z 2010 r. ma polegać na tym, że wprowadzona na etapie prac Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach poprawka ukształtowała przepis art. 41a § 1 k.k. w taki sposób, że „pozwał on na orzeczenie określonych w nim środków karnych wobec sprawcy przestępstwa z użyciem przemocy nakierowanej na jakąkolwiek osobę, a nie tylko na członka rodziny, [co] wykracza poza przedmiotowy zakres projektu ustawy”. Narusza to, zdaniem skarżącego, art. 118 ust. 1 Konstytucji, określający zamknięty krąg podmiotów, którym przysługuje inicjatywa ustawodawcza, jak również art. 119 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym Sejm rozpatruje projekt ustawy w trzech czytaniach.

Natomiast niezgodność art. 57a § 1, art. 69 § 4 i art. 115 § 21 k.k. z zasadą proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji) w związku z zasadą nietykalności i wolności osobistej (art. 41 ust. 1 Konstytucji) upatruje skarżący w „ograniczeniu przez ustawodawcę konstytucyjnie chronionej wolności osobistej przez podwyższenie – w przypadku występków o charakterze chuligańskim zdefiniowanych w art. 115 § 21 k.k. – dolnej granicy ustawowego zagrożenia karą pozbawienia wolności aż o połowę (art. 57a § 1 k.k.) oraz przez przyjęcie zasady nieorzekania kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (art. 69 § 4 k.k.) [co] nie było konieczne, by zapewnić właściwą ochronę porządkowi publicznemu oraz prawom i wolnościom innych osób”. Natomiast niekonstytucyjność art. 57a § 2 k.k. upatruje skarżący w nieproporcjonalnym ograniczeniu własności i innych praw majątkowych, przepis ten przewiduje bowiem obligatoryjne orzekanie nawiazki na rzecz pokrzywdzonych, co narusza art. 64 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Ponadto skarżący zarzucił, że art. 115 § 21 k.k. jest niezgodny z zasadą demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji) w związku z zasadą określoności przepisów karnych (art. 42 ust. 1 Konstytucji), gdyż nie czyni

zadość wymaganiom jasności i precyzyjności – zawiera trzy pojęcia: „publiczności”, działania „bez powodu lub z oczywiście błahego powodu”, „okazując przez to rażące lekceważenie porządku prawnego”, które są skrajnie niedookreślone i niejednoznaczne, a przez to są nie tylko niezrozumiałe dla jednostki, ale również wywołują znaczne kontrowersje i rozbieżności w doktrynie i orzecznictwie. Tym samym zakwestionowany przepis przekracza „granice niejasności wyznaczoną przez Trybunał Konstytucyjny”, a organy stosujące prawo uzyskują nadmierną swobodę w orzekaniu.

Zarządzeniem z dnia 17 lipca 2012 r. skarżący został wezwany do uzupełnienia braków formalnych. Po pierwsze, przez doręczenie, wraz z czterema kopiami, pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia skargi konstytucyjnej i reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, określającego dokładnie sprawę, do której zostało sporządzone (przedmiot skargi) i zawierającego datę jego sporządzenia. Po wtóre, przez nadesłanie, wraz z czterema kopiami, potwierdzenia nadania skargi konstytucyjnej w placówce operatora publicznego, zawierającego czytelną datę nadania. Ponadto skarżący został wezwany do wyjaśnienia, jakie prawa lub wolności konstytucyjne skarżącego oraz w jaki sposób zostały naruszone przez zaskarżony art. 69 § 4 k.k.

W piśmie z 30 lipca 2012 r. skarżący nadesłał pełnomocnictwo oraz potwierdzenie nadania skargi konstytucyjnej w placówce operatora publicznego, a także wyjaśnił, że zakwestionowany art. 69 § 4 k.k. narusza prawo do wolności osobistej skarżącego, ponieważ „orzeczenie o karze pozbawienia wolności należy traktować jako całość, której tylko jednym z elementów jest warunkowe zawieszenie jej wykonania”. Ponadto warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonej kary obarczone jest „ryzykiem zarządzenia wykonania tejże kary w przyszłości. Istnieje zatem potencjalna możliwość wkroczenia w konstytucyjne prawo do wolności osobistej”. Dodatkowo, zdaniem skarżącego, kwestionowany przepis tylko wyjątkowo dopuszcza możliwość

warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności w przypadku skazania za występki o charakterze chuligańskim.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji, inicjuje ona procedurę, której celem jest zbadanie zgodności z Konstytucją przepisów stanowiących podstawę ostatecznego orzeczenia o prawach skarżącego. Uszczegółowienie wymogów formalnych skargi konstytucyjnej, których spełnienie umożliwia jej merytoryczne rozpoznanie, znajduje się w ustawie z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm., dalej: ustawa o TK).

Zgodnie z zaskarżonym art. 41a § 1 k.k. sąd może orzec obowiązek powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakaz kontaktowania się z określonymi osobami, zakaz zbliżania się do określonych osób, zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu lub nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego lub inne przestępstwo przeciwko wolności oraz w razie skazania za umyślne przestępstwo z użyciem przemocy, w tym przemocy przeciwko osobie najbliższej; obowiązek lub zakaz może być połączony z obowiązkiem zgłaszania się do Policji lub innego wyznaczonego organu w określonych odstępach czasu.

Zakwestionowany art. 57a § 1 k.k. stanowi: „skazując za występki o charakterze chuligańskim, sąd wymierza karę przewidzianą za przypisane sprawcy przestępstwo w wysokości nie niższej od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę”. W myśl objętego zaskarżeniem art. 57a

§ 2 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2012 r., w wypadku określonym w § 1 tejże ustawy sąd orzeka nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, chyba że orzeka obowiązek naprawienia szkody, zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub nawiązkę na podstawie art. 46 k.k. Jeżeli pokrzywdzony nie został ustalony, sąd może orzec nawiązkę na rzecz instytucji, stowarzyszenia, fundacji lub organizacji społecznej, wpisanej do wykazu prowadzonego przez Ministra Sprawiedliwości, której podstawowym zadaniem lub celem statutowym jest spełnianie świadczeń na określony cel społeczny, bezpośrednio związany z ochroną dobra naruszonego lub zagrożonego przestępstwem, za które skazano sprawcę, z przeznaczeniem na ten cel.

W myśl zaskarżonego art. 69 § 4 k.k., zawieszenia wykonania kary ograniczenia wolności lub grzywny nie stosuje się wobec sprawcy występku o charakterze chuligańskim. Wobec sprawcy występku o charakterze chuligańskim oraz sprawcy przestępstwa określonego w art. 178a § 4 k.k. sąd może warunkowo zawiesić wykonanie kary pozbawienia wolności w szczególnie uzasadnionych wypadkach.

Natomiast art. 115 § 21 k.k. przewiduje, że występkiem o charakterze chuligańskim jest występki polegający na umyślnym zamachu na zdrowie, na wolność, na cześć lub nietykalność cielesną, na bezpieczeństwo powszechne, na działalność instytucji państwowych lub samorządu terytorialnego, na porządek publiczny, albo na umyślnym niszczeniu, uszkodzeniu lub czynieniu niezdatną do użytku cudzej rzeczy, jeżeli sprawca działa publicznie i bez powodu albo z oczywiście błahego powodu, okazując przez to rażące lekceważenie porządku prawnego.

Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że złożona skarga konstytucyjna w zakresie zarzutów dotyczących art. 41a § 1, art. 57a § 1 i 2 oraz art. 69 § 4 k.k. nie spełnia warunków formalnych określonych w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 47 ustawy o TK, wobec czego nie może jej zostać nadany dalszy bieg.

Po pierwsze, w odniesieniu do zarzutów niekonstytucyjności art. 41a § 1 k.k. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 Konstytucji nie statuuje konstytucyjnych praw lub wolności. Tymczasem w myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK przedmiotem kontroli w postępowaniu inicjowanym skargą konstytucyjną może być zgodność przepisów, które były podstawą ostatecznego orzeczenia, z normami Konstytucji wyrażającymi wolności, prawa lub obowiązki jednostki. Zatem art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 Konstytucji nie mogą stanowić wzorców kontroli w postępowaniu inicjowanym skargą konstytucyjną.

Po drugie, w zakresie zakwestionowanych art. 57a § 1 i art. 69 § 4 k.k. skarżący nie wykazał, że naruszenie jego konstytucyjnych praw i wolności jest aktualne i bezpośrednie. Jak wynika z załączonych do skargi konstytucyjnej wyroków sądów powszechnych, skarżący został skazany na karę lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres lat, został oddany pod dozór kuratora sądowego w okresie próby, orzeczono wobec niego środek karny w postaci nakazu powstrzymania się od przebywania na stadionach sportowych w czasie meczów piłkarskich przez okres lat oraz obowiązek uiszczenia nawiązki po zł i po zł na rzecz pokrzywdzonych wymienionych w sentencji wyroku. W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny wskazuje, że sam skarżący w piśmie z 30 lipca 2012 r. uznał, iż „istnieje zatem potencjalna możliwość rzeczywistego wkroczenia w konstytucyjne prawo do wolności osobistej”. Skoro wobec skarżącego orzeczona została kara lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres lat, to bezzasadne są zarzuty dotyczące niekonstytucyjności „zasady nieorzekania kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania” oraz obligatoryjnego podwyższenia dolnej granicy ustawowego zagrożenia. W związku z tym skarżący nie udowodnił nieproporcjonalnego naruszenia przez

art. 57a § 1 i art. 69 § 4 k.k. prawa do wolności osobistej, a zatem nie spełnił wymagań określonych w art. 47 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o TK.

Po trzecie, w odniesieniu do art. 57a § 2 k.k. skarżący wskazał tylko, że wkroczenie w konstytucyjnie chronione prawo własności i inne prawa majątkowe odbyło się „bez rzeczywistej konieczności, a zatem wbrew zasadzie proporcjonalności”. Należy podkreślić, że „skarga konstytucyjna wedle Konstytucji nie jest skargą »na rozstrzygnięcie«, lecz skargą »na przepis«. Gdy przyczyną zarzucanego naruszenia jest niekonstytucyjne zastosowanie lub zinterpretowanie przepisu zgodnego z Konstytucją – skarga nie służy. To kształtuje w szczególny sposób dowodowe powinności skarżącego: nawet bowiem wykazanie istnienia związku koniecznego (typu *conditio sine qua non*) między zarzucanym naruszeniem wolności (praw) konstytucyjnych a rozstrzygnięciem, które ów skutek spowodowało, nie jest tożsame z dowodem, że przyczyną zarzucanego naruszenia jest niekonstytucyjność samego przepisu będącego prawną podstawą rozstrzygnięcia. Niezbędne jest bowiem wykazanie, że związek ten istnieje między brakiem konstytucyjności przepisu a naruszeniem prawa lub wolności” (wyrok TK z dnia 15 października 2002 r., SK 6/02, OTK ZU nr 5/A/2002, poz. 65). Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że skarżący nie wykazał niekonstytucyjności art. 57a § 2 k.k. w powyższy sposób, a zatem nie spełnił wymagań wynikających z art. 47 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o TK.

Ze względu na odmowę nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w zakresie zarzutu dotyczącego art. 41a § 1 k.k. nie zasługuje na uwzględnienie wniosek o wydanie postanowienia tymczasowego w sprawie wstrzymania wykonania wyroku Sądu Rejonowego w T – Wydział II Karny z dnia kwietnia 2011 r. (sygn. akt) w zakresie orzeczonego środka karnego w postaci nakazu powstrzymania się od przebywania na stadionach sportowych w czasie meczów piłkarskich przez okres lat. Zdaniem

skarżącego „wykonanie [zakazu stadionowego] spowoduje skutki nieodwracalne i wiążące się z dużym uszczerbkiem, który polega na istotnym ograniczeniu, jeśli chodzi o poruszanie się po terytorium kraju i sposób spędzania czasu wolnego jako aspektu życia osobistego”. Trybunał podkreśla, że na podstawie art. 50 ustawy o TK można wydać postanowienie o zawieszeniu lub wstrzymaniu wykonania orzeczenia w sprawie, której skarga dotyczy, dopiero wówczas, gdy istnieje ryzyko wystąpienia nieodwracalnych skutków wiążących się z dużym uszczerbkiem dla skarżącego. Tymczasem w niniejszej sprawie, odmiennie niż w powołanym w skardze konstytucyjnej postanowieniu tymczasowym wydanym w związku z postępowaniem o sygn. SK 9/06, skarżący może korzystać z wolności osobistej, a tylko ma powstrzymać się od przebywania na stadionach sportowych w czasie meczów piłkarskich. Co więcej, istotne dla skarżącego wydarzenia sportowe może on śledzić w inny sposób, np. za pośrednictwem mediów.

Z przedstawionych wyżej powodów, na podstawie art. 49 w zw. z art. 36 ust. 3 ustawy o TK, Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu w zakresie określonym w sentencji.